

Arbejdsgruppe om børn af indsatte

Rapport om bedre rammer for besøg mv. for børn af indsatte

Oktober 2021

Indhold

1. Indledning	3
1.1 Beslutningsforslag nr. B 165 om at give børn af indsatte bedre rammer for besøg og nedsættelsen af arbejdsgruppen samt dennes sammensætning	3
1.2 Arbejdsgruppens sammensætning og arbejde	4
1.3 Rapportens opbygning og indhold.....	4
1.4 Arbejdsgruppens anbefalinger	5
2. Børn af indsatte.....	7
2.1 Børn af indsatte er særligt udsatte	7
2.2 Børn og kriminalforsorgen	8
3. Gennemgang af lovgivning, retningslinjer, cirkulærer og vejledninger, som vedrører børn af indsatte	11
3.1 Kriminalforsorgens indsatser og forpligtelser i relation til børn af indsatte.....	11
3.2 Om støtte og hjælp efter lov om social service.....	23
3.3 Om støtte til børn i skolen	25
4. Gennemgang af forslag og anbefalinger	27
4.1 Gennemgang af de specifikt nævnte regler på kriminalforsorgens område	27
4.2 Ret til videosamtaler via f.eks. Skype og FaceTime	32
4.3 Flyt forælderen – ikke barnet.....	34
4.4 Indsatser ift. de store børn	36
4.5 Hjælp til at tackle kammeraterne.....	38
4.6 Styrket fokus på underretningspligten	39

1. Indledning

1.1 Beslutningsforslag nr. B 165 om at give børn af indsatte bedre rammer for besøg og nedsættelsen af arbejdsgruppen samt dennes sammensætning

Forslag til folketingsbeslutning nr. B 165 om at give børn af indsatte bedre rammer for besøg blev fremsat den 20. maj 2020 og 1. behandlet den 12. juni 2020. Der blev afgivet en betænkning den 16. juni 2020, hvorefter beslutningsforslaget blev 2. behandlet og vedtaget den 23. juni 2020.

Beslutningsforslaget pålægger regeringen at nedsætte en arbejdsgruppe, der skal komme med anbefalinger til, hvordan børn af indsatte bl.a. får bedre vilkår og rammer for besøg. Ifølge beslutningsforslaget skal arbejdsgruppen navnlig se på fem forslag:

1. Gennemgang af lovgivning, retningslinjer, cirkulærer og vejledninger, som vedrører børn af indsatte.
2. Ret til videosamtaler via f.eks. Skype og Facetime.
3. Flyt forælderen – ikke barnet.
4. Indsatser ift. de store børn.
5. Hjælp til at tackle kammeraterne.

Det bemærkes, at retten til besøg og udgang har været suspenderet i en del af perioden med COVID-19. Det har i den periode kendetegnet forholdene for pårørende, herunder indsattes børn, at der har været lukket ned for besøg og udgang.

Konkret har der fra den 13. marts til den 15. juni 2020 været lukket ned for udgang i kriminalforsorgen og igen fra den 10. december 2020 til den 25. maj 2021, hvor alle former for udgang igen kunne afvikles. Herudover har der fra den 6. november 2020 været lukket for udgang lokalt i Nordjylland. Der blev åbnet midlertidigt for uledsaget udgang til besøg hos familien i forbindelse med julen og nytåret 2020/2021 og påsken 2021. For at tilgodese de indsatte, som i forvejen har mulighed for at spare udgang op, det vil sige dem med regelmæssig weekendudgang, har der efter § 15, stk. 2 i bekendtgørelse om forebyggelse og inddæmmelse af udbredelse af COVID-19 på kriminalforsorgens område været mulighed for at opspare op til fire weekendudgange til afvikling, når begrænsningerne i retten til udgang var blevet ophævet.

For besøg gælder det, at der har været lukket helt ned for besøg i store dele af perioden med COVID-19. Pr. 10. maj 2021 blev der åbnet for besøg igen, og besøg fungerer nu på regelmæssige vilkår.

1.2 Arbejdsgruppens sammensætning og arbejde

Som opfølgning på beslutningsforslag nr. B 165 blev en tværministeriel arbejdsgruppe nedsat i december 2020.

Arbejdsgruppen, der har været forankret i Justitsministeriet, består foruden Justitsministeriet af Direktoratet for Kriminalforsorgen, Social- og Ældreministeriet samt Børne- og Undervisningsministeriet.

Arbejdsgruppen har afholdt i alt fire møder, herunder et interessentmøde, hvor en række interessenter, der har berøring med børn af indsatte deltog, herunder SAVN, Mødrehjælpen, Børns Vilkår, Dansk Røde Kors, Dansk Socialrådgiverforening, Skolelederforeningen og Red Barnet.

1.3 Rapportens opbygning og indhold

Rapportens afsnit 2.1 beskriver børn af indsatte. Der er indhentet data om børn af indsatte fra Danmarks Statistik og Justitsministeriets Forskningskontor har udarbejdet vedlagte faktaark med udvalgte tal og opgørelser om børn af indsatte i danske fængsler, arrester og pensioner. Afsnit 2.2 beskriver kriminalforsorgens generelle rolle og ansvar samt kriminalforsorgens opgave i forhold til børn af indsatte.

I rapportens afsnit 3 gennemgås lovgivning, retningslinjer, cirkulærer og vejledninger, som berører børn af indsatte. Afsnit 3.1 beskriver kriminalforsorgens indsatser og forpligtelser i relation til børn af indsatte, herunder i medfør af reglerne i straffuldbyrdelsesloven. Afsnit 3.2 gennemgår støtte og hjælp efter lov om social service (serviceloven). Afsnit 3.3 gennemgår forpligtelserne i forhold til støtte til børn i skolen.

I rapportens afsnit 4 gennemgås de konkrete forslag i folketingsbeslutningen. Afsnit 4.1 beskriver de i folketingsbeslutningen nævnte regler på kriminalforsorgens område, herunder muligheden for at få besøg af flere børn ad gangen, udgang til barnets fødselsdage og muligheden for øget udgang for indsatte med børn. Afsnit 4.2 beskriver muligheden for ret til videosamtaler. Afsnit 4.3 beskriver muligheden for at flytte den indsatte forælder. Afsnit 4.4 beskriver indsatser rettet mod de store børn. Afsnit 4.5 beskriver, hvad der kan gøres i relation til børn af indsatte og deres omgivelser. Afsnit 4.6 beskriver anbefalinger vedrørende et styrket fokus på underretningspligten i kriminalforsorgen.

1.4 Arbejdsgruppens anbefalinger

Arbejdsgruppen har på baggrund af sit arbejde udarbejdet en række konkrete anbefalinger, som kan forbedre forholdene for børn af indsatte. Arbejdsgruppen anbefaler således følgende:

- At udgangsvejledningen ændres, således at det bliver muligt at få udgang til eget barns fødselsdag, til og med at barnet er fyldt 18 år. Se afsnit 4.1.
- At kriminalforsorgen udvikler en samlet håndbog om børneområdet målrettet kriminalforsorgens personale. Håndbogen kan tjene som et samlet overblik over forpligtelser og muligheder på området og kan dække både indsatser, rammer og regelgrundlag. Se afsnit 4.1.
- At muligheden for øget brug af videokommunikation i kriminalforsorgens åbne fængsler afdækkes grundigt, herunder ift. de tekniske, sikkerheds- og ressourcemæssige konsekvenser samt ud fra et børnefagligt perspektiv. Se afsnit 4.2.
- At der etableres besøgsfaciliteter indrettet til børn i Søbysøgaard Fængsel og Renbæk Fængsel, hvor de ikke findes i dag, ligesom det vil være relevant at etablere udendørsfaciliteter til børn i alle seks lukkede fængsler. Se afsnit 4.3.
- At der udarbejdes en vejledning til dagtilbud og grundskoler målrettet pædagoger og lærere, der kan komme med råd og vejledning til, hvordan man kan gå i dialog med barnet og hjemmet om det at være barn af indsat, og hvordan barnet bedst støttes i dagtilbud og grundskolesammenhæng. Se afsnit 4.5.
- At kriminalforsorgen iværksætter informationsdage for fagpersonale og klassekammerater til børn af indsatte og her fortæller om, hvad det vil sige at være varetægtsfængslet eller indsat til afsoning, og – over for fagpersonale – informerer om, hvordan det påvirker det berørte barn. Se afsnit 4.5.
- At der udarbejdes oplysningsmateriale om underretningsreglerne målrettet kriminalforsorgens personale, således at de er informeret om deres særlige ansvar og skærpede underretningspligt, og så de har den fornødne viden om, hvornår de skal reagere og underrette kommunen. Se afsnit 4.6.
- At der udarbejdes et særskilt undervisningsforløb målrettet kriminalforsorgens personale om deres særlige ansvar og skærpede underretningspligt, samt med henblik på at give dem de nødvendige kompetencer til at opdage de tegn og signaler, som de skal være opmærksomme på hos børnene og de indsatte. Se afsnit 4.6.

Ud over ovenstående anbefalinger noterer arbejdsgruppen sig, at Direktoratet for Kriminalforsorgen vil ændre standarden for afvikling af pårørendebesøg, undersøge om det kan lade sig gøre at øge

muligheden for fælles aktiviteter mellem indsatte og deres børn under besøg ligesom der forsat vil være fokus på vigtigheden af en god modtagelse af særligt børn og unge i besøgssituationer. Der kan desuden, som opfølgning på nærværende rapport, foretages en nærmere afklaring af forskellene mellem de norske og de danske regler om udgang for indsatte med børn med henblik på eventuel tilpasning af de danske regler, ligesom Direktoratet for Kriminalforsorgen vil undersøge behovet for at udarbejde samlet informationsmateriale til de indsatte om de særlige muligheder for f.eks. udgang og besøg, som findes for indsatte med børn.

Af folketingsbeslutningen fremgår det, at udkommet af arbejdsgruppens arbejde og de opstillede forslag samlet set forventes at have begrænsede økonomiske konsekvenser. Det er imidlertid arbejdsgruppens vurdering, at langt størstedelen af de anbefalede initiativer vil kræve særskilt finansiering.

2. Børn af indsatte

2.1 Børn af indsatte er særligt udsatte

I Danmark har ca. 1.900¹ børn og unge under 18 år mindst én forælder, der er indsat i et dansk fængsel, en arrest eller pension². Det er en udsat situation for børnene, som fra den ene dag til den anden skal navigere i en hverdag med besøg i fængsler mv., pludselige ændringer i familielivet og deraf følgende skam og stigmatisering over forældrenes handlinger. Børn bærer også en del af straffen, når deres forældre skal afsone en straf.

Men børn er også forskellige, og de har forskellige behov. Det skal der tages hensyn til, når offentlige myndigheder mv. har berøring med børn af indsatte.

Børn af indsatte er en sårbar gruppe, der er i risiko for at blive udsatte og kan have særlige behov i skolen. Der er dog ikke nødvendigvis en direkte årsagssammenhæng mellem det at have en indsat forælder og det at være udsat. Sammenligninger af forskellige typer af oplysninger om børn af indsatte og andre børn i samme aldersgruppe, der ikke har en indsat forælder, viser, at:

- Børn af indsatte oftere har været mistænkt for eller sigtet for overtrædelse af straffeloven, herunder for personfarlig kriminalitet, end andre børn³.
- Børn af indsatte oftere har modtaget en fældende strafferetlig afgørelse for overtrædelse af straffeloven, herunder for personfarlig kriminalitet, end andre børn⁴.
- Børn af indsatte oftere har modtaget eller modtager nu specialundervisning end andre børn⁵.
- Børn af indsatte i alderen 16-17 år oftere hverken har en afsluttet 9. eller 10. klasse end andre børn⁶.
- Børn af indsatte oftere er eller har været anbragt sammenlignet med andre børn⁷.

Staten skal under FN's Konvention for Barnets Rettigheder (børnekonventionen) artikel 9, stk. 3, respektere retten for et barn, der er adskilt fra den ene eller begge forældre, til at opretholde regelmæssig personlig kontakt med begge forældre, medmindre det er mod barnets interesse.

¹ Baseret på opgørelser fra Danmarks Statistik vedrørende børn af personer, der ifølge oplysninger fra Direktoratet for Kriminalforsorgen var indsatte i danske fængsler, arresthuse og pensioner pr. 1. januar 2020

² Tallene er baseret på oplysninger indhentet fra Danmarks Statistik fra befolkningsregisteret, der er baseret på Det Centrale Personregister (CPR). "Forældre" udgør derfor dem, der står i CPR som juridiske forældre pr. 1. 1. 2020. Dvs. at børn tilsvarende udgøres af dem, der står registreret i CPR som juridiske børn pr. 1. 1. 2020 til den indsatte forælder. Bonusbørn mv. er derfor ikke inkluderet i opgørelsen.

³ Figur 9 og Figur 10, Børn af indsatte – udvalgte tal og opgørelser

⁴ Figur 11 og Figur 12, Børn af indsatte – udvalgte tal og opgørelser

⁵ Figur 13, Børn af indsatte – udvalgte tal og opgørelser

⁶ Figur 14, Børn af indsatte – udvalgte tal og opgørelser

⁷ Figur 17, Børn af indsatte – udvalgte tal og opgørelser

Der er tale om en udsat gruppe børn. Denne rapport peger på nogle af de områder, hvor tiltag og initiativer rettet mod børn af indsatte kan have en effekt.

2.2 Børn og kriminalforsorgen

Arbejdsgruppen skal komme med anbefalinger og forslag til at forbedre vilkårene og rammerne for, at børn kan besøge forældre, der sidder i fængsel. Det er kriminalforsorgens opgave inden for de straffuldbyrde rammer at skabe de bedste betingelser for børnenes kontakt og relation til den forælder, der er indsat. Derfor gennemgås indledningsvist kriminalforsorgens rolle ift. indsatte børn.

Kriminalforsorgens rolle og ansvar

Kriminalforsorgen er en del af Justitsministeriets koncern og har til opgave at fuldbyrde straffe og begrænse kriminalitet ved at sikre, at domstolenes afgørelser og domme føres ud i livet. Det sker gennem forskellige sanktioner som tilsyn, samfundstjeneste og fængselsstraf, som kan afsones både i fængsel eller i en arrest eller i visse tilfælde med en fodlænke. Når en borger befinder sig i kriminalforsorgens regi, er det desuden kriminalforsorgens opgave at sætte ind med relevante kriminalitetsforebyggende indsatser.

Overordnet set er indsatser i forhold til indsatte børn ikke en del af kriminalforsorgens kerneopgave. Kriminalforsorgen får f.eks. også kun oplysninger om, hvorvidt indsatte har børn, hvis de indsatte selv ønsker at oplyse det. Der findes imidlertid en række snitflader mellem kriminalforsorgen og de indsatte børn. Her spiller kriminalforsorgen en væsentlig rolle og har et ansvar for at sikre, at rammer og betingelser for barnets kontakt med den indsatte forælder er de bedst mulige.

Kriminalforsorgen er i den samlede opgaveløsning bundet af mange og forskelligrettede hensyn. Sikkerhed vejer generelt tungt, ligesom hensyn til kapacitet og belæg i den pågældende institution ofte spiller en rolle i mange dispositioner, også når det kommer til kriminalitetsforebyggende indsatser.

Kriminalforsorgens opgave i forhold til børn

Kriminalforsorgens kontakt til indsatte børn er i udgangspunktet kortvarig. Kontakten består primært i at tage godt imod, når børnene ankommer til besøg, og sende dem godt af sted igen efter endt besøg. Af og til kan der være tale om en lidt længerevarende kontakt i forbindelse med et familiearrangement. Det kan også være et weekendbesøg i en fængselsbesøgslejlighed sammen med den indsatte og den anden forælder, ligesom det kan være et ophold på en familiepension sammen med den indsatte, hvor der kan iværksættes familiebehandling.

Mange indsatte har ikke kontakt til deres børn under indsættelsen eller i det hele taget. I disse tilfælde er kriminalforsorgens kontakt til indsattes børn i sagens natur ikke-eksisterende. Uanset om kriminalforsorgen har kontakt til indsattes børn eller ej, så ligger det med få undtagelser uden for kriminalforsorgens kerneopgave og myndighedsområde at foretage egentlige børnefaglige vurderinger.

Dette gælder både i forhold til den overordnede og generelle vurdering af, om kontakt mellem indsatte og deres børn altid er til barnets bedste, og herunder om der er behov for at ændre de nuværende regler med henblik på yderligere kontakt mellem indsatte og deres børn.

Men det gælder også i forhold til konkret sagsbehandling. Eksempelvis indhentes der udtalelser fra de sociale myndigheder i forbindelse med børns besøg hos indsatte, der er dømt for en række grove forbrydelser, eller i situationer, hvor besøgende børn overnatter i en besøgslejlighed. Dette for at afdække om de sociale myndigheder har kendskab til forhold, der taler imod besøget. Reglerne herom er nærmere beskrevet under afsnit 3.1.2.

Den overvejende del af indsatsen i forhold til børn af indsatte er placeret hos de sociale myndigheder, og kriminalforsorgens opgave består derfor primært i at samarbejde på tværs af myndigheder, herunder ved at dele viden og ekspertise, og i at håndhæve de forpligtelser over for børn og unge, der er beskrevet i serviceloven, som gennemgås i afsnit 3.2. Dog skal den største del af indsatsen rettet mod børn af indsatte løftes uden for kriminalforsorgen.

Data om børn og indsatte

Kriminalforsorgen har for det første kun kendskab til, om indsatte har børn, hvis de selv oplyser det. Derudover er der med kriminalforsorgens nuværende IT-understøttelse ikke mulighed for at føre statistik over, hvor mange indsatte der har børn, eller hvor mange besøg af børn, der finder sted i kriminalforsorgens institutioner. Kriminalforsorgen har derfor ikke aktuelle valide data på området, men henholder sig til følgende ældre data som relevante pejlemærker:

Ifølge kriminalforsorgens klientundersøgelse fra 2011⁸, der baserer sig på data fra Danmarks Statistik, havde cirka en tredjedel af de indsatte (varetægtsarrestanter 32 pct. og afsonere 34 pct.) biologiske børn under 18 år, mens kun cirka 14 pct. af de indsatte delte adresse med børn under 18 år inden indsættelsen. Andre senere og knap så præcise undersøgelser har peget på, at cirka halvdelen af de indsatte har børn under 18 år.

Med hensyn til besøg svarede de adspurgte indsatte i kriminalforsorgens brugerundersøgelse fra 2014 følgende på spørgsmålet om, hvorvidt de fik besøg af deres børn eller stedbørn under indsættelse:

- Ofte: 19 pct.

⁸ [klientundersogelsen-2011.pdf \(kriminalforsorgen.dk\)](#)

- Engang imellem: 22 pct.
- Sjældent: 10 pct.
- Aldrig: 43 pct.
- Ved ikke / ikke relevant: 6 pct.

Kriminalforsorgen arbejder aktuelt på at indføre en forbedret registreringspraksis på børneområdet, og det forventes derfor på sigt, at der kan laves rutinemæssige opgørelser over relevante forhold på området.

3. Gennemgang af lovgivning, retningslinjer, cirkulærer og vejledninger, som vedrører børn af indsatte

Som nævnt ovenfor under afsnit 2.1 har børn, der er adskilt fra den ene eller begge forældre, ret til at opretholde regelmæssig personlig kontakt med begge forældre, undtagen hvis dette strider mod barnets tarv, jf. FN's Konvention for Barnets Rettigheder (børnekonventionen) artikel 9, stk. 3, som Danmark har tilsluttet sig.

Der er således en forpligtelse til at hjælpe børn med at opretholde kontakten til en indsat forælder.

Det er som nævnt kriminalforsorgens opgave inden for de straffuldbyrdende rammer at skabe de bedste betingelser for børnenes kontakt og relation til den forælder, der er indsat. Det gælder både i forhold til kontakt i hverdagen og i forhold til at sikre, at besøg hos den indsatte forælder bliver en god oplevelse for både børn og voksne. Det er ligeledes en vigtig opgave at hjælpe den indsatte med at varetage sin rolle som forælder så godt som muligt, både under indsættelsen og i tiden efter. I den forbindelse er det også kriminalforsorgens opgave at vejlede og yde bistand, hvor det er relevant, om de særlige muligheder for f.eks. udgang og besøg, som findes for indsatte med børn. Kriminalforsorgens indsatser på dette område er beskrevet umiddelbart nedenfor under afsnit 3.1.1.

Kriminalforsorgens forpligtelser i relation til børn af indsatte i medfør af reglerne i straffuldbyrdelsesloven mv., er beskrevet under afsnit 3.1.2. Det drejer sig blandt andet om regler, der giver nogle særlige muligheder for besøg, anbringelse, udgang og lignende som følge af et hensyn til de indsattes børn.

I afsnit 3.2 er forpligtelser i medfør af serviceloven beskrevet, herunder ansatte i kriminalforsorgens forpligtelser i relation til børn af indsatte i medfør af den skærpede underretningspligt. Afsnit 3.3 gennemgår forpligtelser i folkeskolelovgivningen, herunder muligheden for at børn af indsatte kan få fri til at besøge forældre, som er indsatte.

3.1 Kriminalforsorgens indsatser og forpligtelser i relation til børn af indsatte

3.1.1 Kriminalforsorgens indsatser

Børneansvarligordningen i kriminalforsorgen

På alle kriminalforsorgens matrikler er der udpeget mindst én børneansvarlig, som kan være fængselsbetjent, socialrådgiver eller en medarbejder fra en anden faggruppe. Der er aktuelt cirka 80 børneansvarlige i kriminalforsorgen.

De børneansvarlige har til opgave at iværksætte tiltag og aktiviteter, som kan være med til at styrke relationen mellem indsatte og deres børn, eksempelvis via fotohæfter, familiearrangementer og samtaler med indsatte forældre. Det er også en del af opgaven at skabe gode vilkår for de børn, der besøger deres far eller mor under et ophold i kriminalforsorgen.

Børneansvarligordningen startede med et vellykket pilotprojekt i 2010-2011 og blev herefter udbredt til alle fængsler og arrester, som led i et projekt under flerårsaftalen for kriminalforsorgen 2013-2016. Ved finanslovsforhandlingerne for 2018 og i forbindelse med forhandlingerne om den aktuelle flerårsaftale blev initiativet besluttet videreført. Herefter er der afsat 4 mio. kr. årligt til initiativet.

Børneansvarligordningen er i februar 2021 relanceret med en ny driftsmodel med henblik på at sikre klare rammer, krav og driftsmål, samt en tydelig rolle- og ansvarsfordeling.

Forældregrupper

Kriminalforsorgen tilbyder forældregruppeforløb i ti fængsler og seks større arrester. Der afvikles som minimum forløb i fængslerne to gange årligt og i arresterne tre gange årligt. I alt afvikles minimum 50 forløb om året.

Kriminalforsorgen afsøger muligheden for dels at udvide tilbuddet med yderligere tre arrester, dels at permanentgøre tilbuddet i Københavns Fængsler⁹, hvor antallet af varetægtsfængslede er stort.

Formålet med kriminalforsorgens forældregrupper er at tilbyde indsatte forældre hjælp og støtte til rollen som forælder. Under gruppeforløbene arbejder de indsatte blandt andet med:

- at udveksle erfaringer
- at skabe forståelse for og viden om barnets perspektiv
- at styrke kvaliteten af kontakten til deres børn
- at styrke samarbejdet med den anden forælder, plejefamilie og myndigheder.

Grupperne ledes af eksterne konsulenter med særlig børnefaglig baggrund og erfaring.

Den nuværende ordning med forældregrupper blev indført med et satspuljeprojekt i 2015 og er permanent finansieret af satspuljen. Forældregruppetilbuddet er udviklet af kriminalforsorgen, men i 2020 blev det besluttet at lægge driften af tilbuddet ud til en ekstern leverandør ud fra et ønske om at sikre tilbuddets faglige ekspertise og teoretiske forankring.

Pr. 1. august 2021 overgik varetagelsen af opgaven til pårørende foreningen SAVN, efter de i juni 2021 blev tildelt kontrakten efter endt udbud.

Transportstøtte

Kriminalforsorgen har en særlig ordning for transportstøtte til børn af indsatte, som er finansieret af satspuljemidler. Ordningen skal være med til at sikre, at børn kan holde en regelmæssig kontakt til

⁹ Københavns Fængsler består af fængslerne Vestre Fængsel, Blegdamsvejens Fængsel og Politigårdens Fængsel.

den forælder, der er frihedsberøvet, og at de ikke af økonomiske årsager afholdes fra at besøge deres mor eller far under indsættelsen.

Ordningen er beskrevet på kriminalforsorgens hjemmeside, ligesom der findes plakater og vejledningmateriale til pårørende, som er tilgængeligt i forbindelse med besøg.

Pårørendelinjen

Kriminalforsorgen driver en pårørendelinje, som er et tilbud til både børn og voksne, der har en relation til en indsat. Via pårørendelinjen kan man komme til at tale med en socialrådgiver eller en fængselsbetjent fra kriminalforsorgen. Er der spørgsmål, som den vagthavende ikke uden videre kan svare på, laves aftale om en tilbagemelding, når sagen er undersøgt, ligesom der henvises til andre instanser i situationer, hvor det er relevant.

Linjen er åben alle hverdage fra kl. 9-14 og kl. 19-21 og søndage fra kl. 12-16. Det er oplevelsen, at åbningstiden dækker det aktuelle behov. Der er mulighed for at foretage opkald til pårørendelinjen anonymt, hvis man foretrækker det.

Eksterne samarbejdspartnere

Kriminalforsorgen samarbejder på børneområdet med flere eksterne parter, herunder:

- Pårørendeforeningen SAVN - en forening for børn og andre pårørende til indsatte. Kriminalforsorgen samarbejder med SAVN omkring to forskellige projekter herunder et pilotprojekt om rådgivning af forældre i arrester samt tilbud om forældregrupper. SAVN er desuden en vigtig sparringspartner for kriminalforsorgen, som er med til at sikre en børnefaglig vinkel på kriminalforsorgens arbejde med indsatte forældre.
- Nordisk netværk er et netværk til erfaringsudveksling mellem Norge, Sverige, Finland og Danmark. Kriminalforsorgen har deltaget på de årligt planlagte netværksmøder, hvor formålet er erfaringsudveksling på området med børn af indsatte. I dette netværk repræsenterer kriminalforsorgen Danmark sammen med pårørendeforeningen SAVN og Børnerådet. Netværksmøderne er blevet aflyst de sidste to år på grund af COVID-19, men planlægges nu afholdt i Finland i efteråret 2021.
- Children of Prisoners Europe (COPE) blev grundlagt i 2000 og er et paneuropæisk netværk, der arbejder med og på vegne af børn med fængslede forældre. Kriminalforsorgen henter inspiration om nye tiltag og best practices herfra.

Pilotprojekt om forælderrådgivning til varetægtsarrestanter

I 2021 indledes et fondsfinansieret pilotprojekt om forælderrådgivning til varetægtsarrestanter i seks arrester i Danmark. Projektet er forankret hos pårørende foreningen SAVN, og det er forventningen, at SAVN inden udgangen af 2021 starter forælderrådgivningen op i de udvalgte arrester.

Det to-årige pilotprojekt går ud på at tilbyde varetægtsfængslede i de seks udvalgte arrester børnefaglig sparring og rådgivning ved frivillige med børnefaglig baggrund. Projektidéen er formuleret på baggrund af en målgruppeundersøgelse, som SAVN gennemførte i 2019 med midler fra TrykFonden, hvor de pårørende blev spurgt, hvilke aktiviteter de savnede. Undersøgelsen viste et tydeligt ønske om mere børnefaglig rådgivning til familierne i forbindelse med en varetægtsfængsling.

3.1.2 Kriminalforsorgens forpligtelser i medfør af reglerne i straffuldbyrdsloven mv.

Besøg

De indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner, det vil sige dømte, samt varetægtsarrestanter har ret til besøg, herunder besøg af deres børn.

Dømtes ret til besøg fremgår af straffuldbyrdslovens §§ 51-53 og er nærmere reguleret i besøgsbekendtgørelsen¹⁰ og besøgsvejledningen¹¹. Varetægtsarrestanters ret til besøg er reguleret i retsplejelovens § 771, stk. 1, samt varetægtsbekendtgørelsen¹² og varetægtsvejledningen¹³. Reglerne om varetægtsarrestanters ret til besøg svarer med enkelte undtagelser til reglerne herom for dømte.

Ansøgninger om tilladelse til besøg af pågældendes nærtstående børn (under 18 år), imødekommes så vidt muligt jf. besøgsvejledningen pkt. 26 og varetægtsvejledningens pkt. 142.

Ansøgninger om tilladelse til besøg af andre ikke-nærtstående børn bør i almindelighed ikke tillades, medmindre relationen mellem barnet og den dømte med vægt taler herfor, hvilket typisk vil være, hvor forholdet mellem barnet og den dømte minder om en forælder/barn-relation. Der lægges i den forbindelse især vægt på barnets alder sammenholdt med den tidsmæssige længde og karakter af relationen.

For dømte gælder efter straffuldbyrdslovens § 51, stk. 1, at den pågældende har ret til besøg mindst én gang ugentligt og af mindst én times varighed og så vidt muligt af to timers varighed. Dette

¹⁰ Bekendtgørelse nr. 108 af 30. januar 2019 om adgangen til besøg m.v. til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner.

¹¹ Vejledning nr. 9088 af 30. januar 2019 om adgangen til besøg m.v. til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner.

¹² Bekendtgørelse nr. 107 af 30. januar 2019 om ophold i varetægt.

¹³ Vejledning nr. 9092 af 30. januar 2019 om ophold i varetægt.

er ”minimumsbesøgstiden”, hvilket understreges af, at det også fremgår af § 51, stk. 1, 2. pkt., at der kan gives besøg i videre omfang.

Det fremgår af besøgsvejledningen pkt. 3, at muligheden for at give tilladelse til udvidet besøg blandt andet bør overvejes, når der ønskes tilladelse til besøg af nærtstående børn. Sådanne anmodninger bør så vidt muligt imødekommes.

For varetægtsarrestanter gælder efter varetægtsbekendtgørelsen § 41, stk. 1, at besøgstiden ikke må være kortere end en halv time, og længerevarende besøg skal tillades i det omfang, forholdene tillader det.

Besøgslokalerne skal så vidt muligt indrettes på en sådan måde, at der skabes en naturlig og venlig besøgsatmosfære, jf. besøgsbekendtgørelsen § 3 og varetægtsbekendtgørelsens § 49.

Af besøgsbekendtgørelsen § 2, stk. 1, fremgår, at kriminalforsorgen kan fastsætte begrænsninger i antallet af besøgende af hensyn til orden og sikkerhed. Antallet af personer, der kan gives tilladelse til at afvikle besøg på samme tid afhænger konkret af flere forhold, herunder de fysiske rammer i institutionen samt andre ordens- og sikkerhedsmæssige hensyn.

Det tilladte antal besøgende er reguleret af ”standard for afvikling af pårørendebesøg i lukkede fængsler og arrester” af 17. januar 2019, der er indarbejdet i de lokale regler i institutionerne. Det fremgår af denne – vedrørende antallet af besøgende – at der som udgangspunkt kun må være tre besøgende pr. besøg, og kun to besøgende må være over 18 år. Hvis den indsatte har mere end to mindreårige børn, der skal besøge den indsatte, kan der dog gives tilladelse til maksimalt fem besøgende pr. besøg. I denne situation kan der fortsat kun være to besøgende over 18 år. Det betyder således, at de indsatte kan få besøg af op til fire børn ad gangen. Disse begrænsninger har baggrund i ordens- og sikkerhedsmæssige forhold, herunder risiko for undvigelse og indsmugling af ulovlige genstande, samt de fysiske rammer.

Som udgangspunkt stræbes der således efter, at indsattes børn kan afvikle besøg samtidigt, dog med ovenstående begrænsning på maksimalt fire børn ad gangen. Dette forudsætter naturligvis, som ovenfor beskrevet, at de fysiske rammer gør det muligt, dvs. at besøgsrummene ikke er for små i forhold til brandsikkerhed, eller at der ikke er andre konkrete ordens- og sikkerhedsmæssige grunde der gør, at det vurderes uforsvarligt.

Børn skal normalt ledsages af en voksen under besøg, jf. besøgsbekendtgørelsens § 15 og varetægtsbekendtgørelsens § 53. Om dette udgangspunkt i det enkelte tilfælde kan fraviges, beror på en konkret vurdering af bl.a. barnets alder, modenhed og forhold til den dømte samt institutionens type mv. Hvis barnet er 15 år eller mere, vil dette med vægt tale for at tillade besøg uden ledsagelse af en voksen, jf. besøgsvejledningen pkt. 26 og varetægtsvejledningens pkt. 142.

Varetægtsarrestanters ret til besøg kan endvidere være begrænset af besøgskontrol fastsat i medfør af retsplejelovens § 771, stk. 1, der betyder at besøg kan kontrolleres eller helt nægtes. Der fastsættes

typisk både brev- og besøgskontrol efter retsplejelovens §§ 771-772. Det er en foranstaltning, som anklagemyndigheden beslutter at iværksætte (efter drøftelser med politiet) og som domstolene kan efterprøve.

Kriminalforsorgen har pligt til at sikre, at en beslutning om brev- og besøgskontrol ikke tilsidesættes i forbindelse med kriminalforsorgens forvaltning af reglerne i varetægtsbekendtgørelsen, jf. varetægtsvejledningen pkt. 13.

Det bemærkes, at det af Rigsadvokatens meddelelse vedrørende brev- og besøgskontrol blandt andet fremgår, at det løbende bør overvejes, om det er nødvendigt, at kontrollen også omfatter arrestantens nærmeste familie, herunder især mindreårige børn. Det fremgår videre, at politiet efter anmodning skal overveje, om det er muligt at imødekomme ønsker om besøg af mindreårige børn i aftentimerne eller i weekenden, hvis det kan ske inden for rammerne af politikredsens planlægning og opgaveløsning i øvrigt i de pågældende tidsrum. Det gør sig særligt gældende, når der er tale om varetægtsfængslinger af en måneds varighed eller mere.

Af besøgsbekendtgørelsens § 15, stk. 2, og varetægtsbekendtgørelsens § 53, stk. 2, fremgår det, at besøg af børn normalt kun kan finde sted med samtykke fra forældremyndighedens indehaver. I tilfælde, hvor forældrene har fælles forældremyndighed, skal det i det enkelte tilfælde overvejes, om der skal indhentes samtykke fra begge forældrene.

Tilladelse til besøg af børn hos dømte, der udstår straf for drab eller grovere volds- eller seksualforbrydelser mod mindreårige, forudsætter efter besøgsbekendtgørelsens § 15, stk. 3, at den pågældende har givet samtykke til, at der indhentes en udtalelse fra de sociale myndigheder om, hvorvidt de har kendskab til forhold, der taler imod besøget.

Ved besøg af børn, der indebærer overnatning i besøgslejlighed, skal der ligeledes indhentes en udtalelse fra de sociale myndigheder om, hvorvidt de har kendskab til forhold, der taler imod besøget, jf. besøgsbekendtgørelsens § 15, stk. 4. Udtalelsen skal indhentes, uanset hvilken type kriminalitet den dømte er dømt for.

Tilladelse til besøg i besøgslejligheder eller hos dømte, som nævnt i besøgsbekendtgørelsens § 15, stk. 3, kan dog gives, uden at der indhentes en udtalelse fra de sociale myndigheder, hvis særlige omstændigheder i det enkelte tilfælde taler derfor, jf. besøgsbekendtgørelsens § 15, stk. 5.

Varetægtsbekendtgørelsen indeholder ikke de samme høringsregler, som gælder efter besøgsbekendtgørelsen § 15, stk. 3-5.

Efter praksis indhentes der dog alligevel en udtalelse fra de sociale myndigheder om, hvorvidt de har kendskab til forhold, der taler imod besøget, når der er tale om besøg af børn til varetægtsfængslede, der er sigtet for drab, grovere voldsforbrydelse eller sædelighedsforbrydelse mod mindreårige.

Det er ikke muligt for varetægtsarrestanter at benytte sig af besøgslejligheder.

Indsatte, såvel dømte som varetægtsarrestanter, der får besøg af børn, og den der ledsager barnet, vejledes om vigtigheden af at holde øje med børnene, uanset om besøget afvikles i besøgsafdeling eller i opholdsafdeling.

Det er i skrivelse af 6. januar 2021 indskærpet over for kriminalforsorgsområderne, at børn på besøg skal være under opsyn af enten den dømte selv eller den voksne ledsager under besøget, og at institutionerne skal vejlede den pågældende og barnets ledsager om dette.

Det er samtidig indskærpet, at besøg skal afbrydes ved mistanke om, at der foregår seksuel aktivitet, mens der er børn til stede, jf. besøgsbekendtgørelsens § 7, og at det skal overvejes at foretage underretning til de sociale myndigheder, jf. servicelovens §§ 153-154, samt foretage politianmeldelse, da forholdet kan være strafbart efter f.eks. straffelovens § 232.

Medfølgende børn

De indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner, det vil sige afsonere (nedenfor benævnt dømte), samt varetægtsarrestanter har, hvis en række nærmere betingelser er opfyldt, ret til at have sit barn hos sig i institutionen. I reglerne differentieres mellem om barnet er under 1 år, mellem 1 og 3 år, eller over 3 år.

Dømtes ret til at have sit barn hos sig i institutionen fremgår af straffuldbyrddelseslovens § 54 og er nærmere reguleret i besøgsbekendtgørelsen §§ 16-18 og besøgsvejledningen.

Varetægtsarrestanters ret til at have sit barn hos sig i institutionen er reguleret af varetægtsbekendtgørelsen §§ 54-55 og varetægtsvejledningen. Reglerne for varetægtsarrestanter svarer med enkelte undtagelser til reglerne herom for dømte. En væsentlig forskel er dog, at der efter barnet er fyldt 1 år kun kan gives tilladelse til ophold i institutionen for en begrænset periode.

Helt grundlæggende forudsætter barnets ophold i institutionen, at den indsatte selv er i stand til at tage vare på barnet, og hvis barnet er over 1 år er det et krav, at de sociale myndigheder finder opholdet i institutionen foreneligt med hensynet til barnet.

For i videst muligt omfang at undgå, at børn anbringes i afsoningsinstitutioner, skal det, i overensstemmelse med forarbejderne til straffuldbyrddelsesloven, ved anmodning om at medbringe et barn under afsoningen først vurderes, om den dømte kan anbringes på pension efter straffuldbyrddelseslovens § 78 eller som udstationeret efter udgangsbekendtgørelsens kapitel 11.

Fuldbordelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner og i institutioner mv. uden for kriminalforsorgen

Efter straffuldbordelseslovens § 78 kan det bestemmes, at den dømte midlertidigt eller for hele eller resten af straffetiden anbringes på hospital, i familiepleje, i egnet hjem eller institution, når

”...

1.) den dømte har behov for særlig behandling eller pleje, som i væsentlig grad kan tilgodeses i den pågældende institution mv.,

2.) der på grund af den dømtes alder, helbredstilstand eller andre særlige omstændigheder er særlige grunde til ikke at anbringe eller beholde den dømte i fængsel eller arresthus og

3.) afgørende hensyn til retshåndhævelsen ikke taler imod anbringelse uden for fængsel og arresthus.

...”

Det fremgår af § 78-vejledningen pkt. 11, at anbringelsesgrundlaget blandt andet kan være, at den dømte har et eller flere mindreårige børn, hvor anbringelsen sker sammen med barnet/børnene af hensyn til, hvad der er bedst for barnet/børnene.

Kriminalforsorgen har to familiehuse, som fungerer som en del af henholdsvis Pension Engelsborg¹⁴ og Pension Hammer Bakker. Familiehuse arbejder med de mange problemer, der kan opstå for de dømtes børn i forbindelse med, at deres mor eller far fængsles. Familiehuse indsat starter dog ikke under afsoning i fængsel, men er rettet mod indsatte og familier, der i sidste del af en afsoning sammen indskrives til et ophold på en af kriminalforsorgens pensioner. Familiehuse tager her målrettet hånd om barnet/børnene og arbejder på at støtte og udvikle familiens relationer. Det sker blandt andet ved, at beboerne og børnene deltager i terapi og modtager vejledning fra blandt andre socialrådgivere.

For at den dømte kan anbringes i et kriminalforsorgens familiehuse, kræver det, at den dømtes barn/børn også anbringes der. Når en domfældt anbringes i et af familiehuse, anbringes den pågældende med hele familien, og der er således tale om at indgå i et familiebehandlingsprogram.

Det er dog ikke et krav, at den dømte har fuld forældremyndighed over barnet. En anbringelse på et af familiehuse kan også ske sammen med den ene forælder, der har delt forældremyndighed over barnet/børnene, og eventuelt har en deleordning (7/7) med barnets/børnens anden forælder. I disse tilfælde kræver det, at der er samtykke fra begge forældre – altså også den forælder, der ikke skal anbringes i familiehuse sammen med barnet/børnene.

¹⁴ Det bemærkes, at Familiehuse på Pension Engelsborg for tiden er planlagt til genopførelse, idet der har været skimmelsvamp i de tidligere bygninger. Familierne placeres derfor, mens dette pågår, i hovedbygningen på Pensionen.

I sager om anbringelse i et af kriminalforsorgens familiehuse er kommunens børne-/familie-afdeling altid involveret i beslutningen, da en sådan anbringelse kun sker, hvis det vurderes bedst for barnet/børnene.

Brevveksling og telefonsamtaler

Efter straffuldbyrdslovens § 55 og § 57 har en indsat ret til brevveksling og, i det omfang det er praktisk muligt, ret til at føre telefonsamtaler, herunder med sine børn.

For dømte er retten til brevveksling yderligere reguleret i brevvekslingsbekendtgørelsen¹⁵ og retten til telefonsamtaler i telefonbekendtgørelsen¹⁶.

I en række tilfælde kan brevvekslingen kontrolleres og telefonopkaldene aflyttes, men det vil typisk ikke være påkrævet, når der er tale om nærtstående personer som børn.

For varetægtsarrestanter er retten til brevveksling reguleret af retsplejelovens § 772 og i varetægtsbekendtgørelsens kapitel 22. Retten til telefonsamtaler er reguleret i varetægtsbekendtgørelsens kapitel 23.

Varetægtsarrestanter kan som nærmere beskrevet ovenfor under afsnittet om besøg være underlagt brev- og besøgskontrol i medfør af retsplejelovens §§ 771-772.

Strafafbrydelse

Efter straffuldbyrdslovens § 76 kan der gives tilladelse til, at en straffuldbrydelse midlertidigt afbrydes, når:

”...

1.) ganske særlige omstændigheder af f.eks. arbejds-, uddannelses-, familie- eller helbredsmæssig karakter taler imod en umiddelbar fortsættelse af straffuldbrydelsen,

2.) fare for misbrug ikke antages at foreligge og

3.) hensynet til retshåndhævelsen ikke taler imod strafafbrydelse

...”

¹⁵ Bekendtgørelse nr. 110 af 30. januar 2019 om adgangen til brevveksling for indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner.

¹⁶ Bekendtgørelse nr. 111 af 30. januar 2019 om adgangen til at telefonere for indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner.

Det er uddybet under pkt. 7 i straffafbrydelsesvejledningen¹⁷, at der kan gives tilladelse til straffafbrydelse til indsatte med mindreårige børn, f.eks. hvis der foreligger akutte problemer i hjemmet, og hvis hensynet til den indsatte barn med vægt taler for, at den indsatte kommer hjem. Der kan f.eks. være tale om aflastning af en gravid ægtefælle, hvor der er andre mindreårige børn, eller det kan være i tilfælde, hvor den indsatte har et sygt barn, som f.eks. er på hospitalet, og hvor der er behov for, at begge forældre er til stede.

Det skal bemærkes, at reglerne om udgang, jf. straffuldbyrdelseslovens § 46, er uddybet i udgangsbekendtgørelsen¹⁸, så vidt muligt skal anvendes forud for reglerne om straffafbrydelse.

Udgang

Generelt om udgang

Efter straffuldbyrdelseslovens § 46, stk. 1, nr. 1, kan en indsat få tilladelse til udgang, blandt andet når udgangsformålet er rimeligt begrundet i uddannelses-, arbejds-, behandlings-, familiemæssige eller andre personlige hensyn. Efter § 46, stk. 1, nr. 2 og 3, er det en forudsætning for enhver udgangstilladelse, at der ikke skønnes at foreligge risiko for misbrug af udgangen, og at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler herimod.

Af § 31 i udgangsbekendtgørelsen fremgår, at der kan gives udgang til særlige formål. Indsatte, der udstår fængselsstraf i 30 dage eller derover, kan efter § 31, stk. 2, nr. 1 og 2, få udgang blandt andet for at besøge nærtstående personer ved vigtige familiebegivenheder, og til at varetage personlige interesser, når særlige omstændigheder taler for det. Ved "nærtstående personer" forstås blandt andet børn og børnebørn.

Det er uddybet under pkt. 62 i udgangsvejledningen¹⁹, at der ved "vigtige familiebegivenheder" – i relation til børn – typisk forstås barnedåb, konfirmation, eget barns fødsel, eget barns fødselsdag til og med 15 år, eget barns første skoledag (børnehaveklasse og 1. klasse) og andre lignende begivenheder. Ved "personlige interesser" forstås særligt belastende, akutte problemer i hjemmet (børnepasning, hjælp ved sygdom eller lignende).

Indsatte kan også få udgang for at besøge bestemte nærtstående personer, jf. udgangsbekendtgørelsens § 35, stk. 1, f.eks. børn og børnebørn.

Normalt kan en indsat få én weekendudgang inden for en tre-ugers periode. Kriminalforsorgsområdet kan dog træffe afgørelse om, at en indsat kan få tilladelse til én weekendudgang inden for hver to-

¹⁷ Vejledning nr. 9218 af 13 april 2015 om tilladelse til straffafbrydelse.

¹⁸ Bekendtgørelse nr. 182 af 26. februar 2019 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner.

¹⁹ Vejledning nr. 9157 af 27. februar 2019 om udgang til indsatte, der udstår fængselsstraf eller forvaring i kriminalforsorgens institutioner

ugers periode i stedet for én weekendudgang inden for hver tre-ugers periode, hvis særlige hensyn til den indsatte mindreårige barn taler derfor, jf. udgangsbekendtgørelsens § 41, stk. 1.

Weekendudgang hver 14. dag benyttes især i tilfælde, hvor den indsatte har et mindreårigt barn, der har problemer, f.eks. i forhold til samvær med andre eller med det faglige i skolen, og hvor det på baggrund af oplysninger fra socialforvaltningen, læge eller lignende vurderes, at den indsatte hyppigere tilstedeværelse i hjemmet vil afhjælpe barnets problemer. Det er typisk den indsatte selv, som indhenter dokumentation fra kommune, læge, behandler mv. i samarbejde med fængslet.

Det er en forudsætning for en sådan tilladelse, at den indsatte har tilladelse til regelmæssig weekendudgang, at den indsatte i forvejen har kontakt til barnet, at der ikke skønnes at være risiko for misbrug, og at hensynet til retshåndhævelsen ikke taler herimod.

Der stilles ikke krav om udførlige erklæringer fra socialforvaltningen, læge eller lignende om barnets problemer. Er der fortsat lang tid til forventet løsladelse, vil tilladelsen til hyppigere udgang som regel blive givet for en kortere periode, typisk i 6 måneder, hvorefter tilladelsen i givet fald skal søges forlænget.

Det fremgår af udgangsvejledningen pkt. 66, at kriminalforsorgsområdet i medfør af straffuldbyrdelseslovens § 37, stk. 2, 3. pkt. og stk. 3, 3. pkt. kan give tilladelse til fremrykning af tidspunktet for påbegyndelse af uledsaget udgang fra lukket institution for indsatte, der afsoner tidsbestemt straf på 5 år og derover, hvis der foreligger særlige grunde dertil. De særlige grunde, der kan begrunde fremrykning er blandt andet, at den indsatte skønnes at have behov for mere tid til udsusning, f.eks. i tilfælde, hvor hensynet til den indsatte børn taler derfor.

Indsatte, der går frigang til arbejde eller uddannelse, skal tilbringe fritiden i den institution, de afsoner i. Der kan dog af kriminalforsorgsområdet gives den pågældende tilladelse til lejlighedsvis kortere udgange uden ledsagelse med henblik på i fritiden at besøge nærtstående pårørende på vej til eller fra arbejde eller undervisning, når ganske særlige omstændigheder taler derfor. Dette fremgår af udgangsbekendtgørelsens § 46, stk. 2, nr. 3.

Efter udgangsbekendtgørelsen §§ 50-54 kan der ske udstationering til en pension, blandt andet med henblik på at afhjælpe problemer i familien, f.eks. af hensyn til den indsatte mindreårige børn. Denne mulighed er også kort omtalt sidst i afsnittet om medfølgende børn. Der henvises også til beskrivelsen af familiehuse under afsnittet om fuldbyrdelse af fængselsstraf i kriminalforsorgens pensioner mv.

Hvis betingelserne for udstationering i øvrigt er opfyldt, kan der ske udstationering før de normale tidsmæssige betingelser er opfyldt, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Efter praksis kan det eksempelvis tale for at give en sådan dispensation, at indsatte er alene om at have forældremyndigheden over et mindreårigt barn, der ikke bør adskilles fra den indsatte, eller at den indsatte har en syg ægtefælle/samlever, som ikke kan klare at passe barnet/børnene alene. En

udstationering tæt på familien kan afhjælpe problemerne ved hyppigere besøg i hjemmet/på pensionen.

Efter udgangsbekendtgørelsens § 55 kan der også ske udstationering til egen bopæl med fodlænke. Udstationering til egen bopæl med fodlænke kan være relevant, hvis f.eks. vægtige hensyn til den indsatte familie taler for det, jf. udgangsvejledningen pkt. 96.

Det fremgår af udgangsvejledningen pkt. 97, at der kan gives tilladelse til udstationering med fodlænke af velfungerende langtidsindsatte (med domme på 8 år og derover) direkte fra fængsel efter straffuldbyrdslovens § 48, stk. 3, hvis særlige hensyn taler for det, f.eks. problemer i hjemmet i relation til indsatte mindreårige børn, hvor en tilladelse til hyppigere udgang ikke kan afhjælpe eller har afhjulpet børnenes problemer. Mindre tungtvejende hensyn kan imidlertid også begrunde udstationering med fodlænke af langtidsindsatte direkte fra fængsel, f.eks. den omstændighed, at den indsatte efter mange års afsoning skal lære at indgå i familielivet igen.

Både for langtidsindsatte og indsatte med kortere domme – dog som udgangspunkt ikke for indsatte med domme på under 1 års fængsel – kan udstationering til egen bopæl med fodlænke være særlig relevant, hvor vægtige humanitetshensyn taler for udstationering til egen bopæl, f.eks. på grund af indsatte helbredsforhold, alvorlig sygdom hos ægtefælle eller børn eller forhold i hjemmet i øvrigt, der bevirker, at fortsat strafudståelse i fængsel eller arresthus vil medføre alvorlige skadevirkninger for familien eller den indsatte, men hvor disse hensyn dog ikke har en sådan vægt, at de kan begrunde tidlig prøveløsladelse efter straffelovens § 38, stk. 2, jf. udgangsvejledningen pkt. 98.

Det fremgår af udgangsvejledningen pkt. 31, at der ikke kan gives tilladelse til udgang til udlandet, medmindre ganske særlige omstændigheder taler herfor. Ganske særlige omstændigheder kan f.eks. være at besøge nærmeste pårørende, herunder børn, der har bopæl uden for landets grænser.

Det fremgår videre af udgangsvejledningen pkt. 32, jf. udgangsbekendtgørelsen § 9, at udlændinge, der skal udvises – efter nøje vurdering af misbrugsrisikoen i hvert enkelt tilfælde – kan gives tilladelse til udgang med henblik på besøg hos nærtstående personer her i landet, til hvem forbindelsen er etableret inden strafudståelsen, herunder f.eks. børn og børnebørn.

Ved vurderingen af udgangsspørgsmålet lægges der blandt andet vægt på, om den nærmeste familie vil følge med den indsatte til udlandet ved udvisningen, politiets udtalelse i sagen, kriminalforsorgsområdets vurdering af misbrugsrisikoen samt længden af den resterende afsoningstid.

Endelig bemærkes det, at der skal indhentes en udtalelse om vilkårsfastsættelsen fra den indsatte bopælskommune, hvis en indsat, der udstår straf for drab af eller grovere volds- eller seksualforbrydelse mod mindreårige, under udgangen skal have ophold hos personer, hos hvem der opholder sig mindreårige børn, eller har ret til samvær med mindreårige børn, efter udgangsbekendtgørelsen § 20.

Særligt om udgang til varetægtsarrestanter

Efter retsplejelovens § 771, stk. 2, kan kriminalforsorgsområdet med politiets samtykke give en varetægtsarrestant udgangstilladelse med ledsager for et kortere tidsrum, når særlige omstændigheder taler derfor. Særlige omstændigheder kan f.eks. være deltagelse i vigtige familiebegivenheder hos nærtstående personer. Dette fremgår af varetægtsvejledningens pkt. 92. Det er bl.a. en forudsætning, at der ikke skønnes at foreligge risiko for misbrug af udgangen.

Tidlig prøveløsladelse

Efter straffelovens § 38, stk. 2, kan prøveløsladelse finde sted efter udståelse af halvdelen af straffen, dog mindst 2 måneder, når særlige omstændigheder taler derfor.

Tidlig prøveløsladelse kan eksempelvis finde sted, hvis der foreligger vægtige humanitetshensyn svarende til sædvanlige benådningsgrunde, uden at der dog til prøveløsladelse kræves, at disse hensyn fremtræder med samme styrke som ved benådning for hele den idømte straf. Det kan f.eks. være den indsattes helbredsforhold, alvorlig sygdom hos ægtefælle eller børn eller forhold i hjemmet i øvrigt, som bevirker, at fortsat afsoning skønnes at ville medføre alvorlige skadevirkninger for familien.

Løsladelse på prøve efter straffelovens § 38, stk. 2, skal i øvrigt overvejes, hvis det efter en konkret vurdering af hensyn til indsattes barn skønnes særligt væsentligt, at den indsatte bliver løsladt før tid. I sådanne tilfælde kan der ske en kort fremrykning af prøveløsladelsen (normalt indtil ca. 1 måned).

Det er en forudsætning for tidlig prøveløsladelse af hensyn til vægtige humanitære hensyn, at løsladelsen ikke skønnes utilrådelig, hvilket vil sige, at risikoen for tilbagefald til ny kriminalitet skønnes at være ringe.

3.2 Om støtte og hjælp efter lov om social service

Formålet med hjælpen efter serviceloven er at fremme den enkeltes mulighed for at udvikle sig og for at klare sig selv eller at lette den daglige tilværelse og forbedre livskvaliteten. Hjælpen tilrettelægges på baggrund af en konkret og individuel vurdering af den enkeltes behov og forudsætninger og i samarbejde med den enkelte.

Serviceloven tager udgangspunkt i det enkelte barns behov for støtte eller hjælp. Det er derved underordnet, om behovet for støtte eller hjælp skyldes social udsathed, misbrug, traume mv. eller om behovet for støtte skyldes medfødt eller efterfølgende erhvervet nedsat psykisk eller fysisk funktion. Såfremt et barns brug for støtte eller hjælp udspringer af, at en forælder er fængslet, vil kommune derved således også være forpligtet til at iværksætte nødvendige foranstaltninger. Alle, som opholder sig lovligt i landet, har således ret til hjælp efter serviceloven. Det centrale for serviceloven er behovet for hjælp, og ikke hvad der medfører dette behov.

Serviceoven for børn og unge

Formålet med indsatserne for de børn og unge, som har et særligt behov for støtte, findes i servicelovens § 46. Når der er tale om et særligt behov for støtte, er der tale om et behov, som rækker ud over de behov, som kan opfyldes af de tilbud, som i almindelighed står åbne for børn eller unge og deres familier som f.eks. dagtilbud m.v. til børn og klubtilbud m.v. til større børn og unge.

Vurderingen af, hvorvidt et barn eller en ung har brug for særlig støtte er en konkret individuel vurdering af barnet eller den unges støttebehov. Der er således ikke opstillet betingelser i serviceloven, der automatisk inkluderer eller ekskluderer et barn eller en ung fra støtte. Det afhænger altid af en konkret og individuel vurdering af barnet eller den unge.

I servicelovens § 46, stk. 1, understreges det, at kommunens opgave over for den gruppe af børn og unge og deres familier, som har behov for særlig støtte, er at forsøge at sikre disse børn og unges opvækstvilkår, så de kan opnå de samme muligheder for personlig udvikling, sundhed og et selvstændigt voksenliv som deres jævnaldrende. Støtten skal ydes med henblik på at sikre barnets eller den unges bedste. Det er i denne forbindelse vigtigt at se på barnet eller den unge som en del af familien, da hele barnets eller den unges situation skal vurderes, herunder bl.a. forholdene i familien. Den omstændighed, at en forælder er i fængsel vil derfor også indgå i den helhedsbetragtning, der skal foretages af barnet.

Underretningspligt

Personer, der udøver offentlig tjeneste eller offentligt hverv, der under udøvelsen af tjenesten eller hvervet får kendskab til eller grund til at antage, at et barn eller en ung under 18 år kan have behov for særlig støtte, har pligt til at underrette kommunen herom efter servicelovens § 153. Ansatte i kriminalforsorgen er i lighed med ansatte i andre offentlige myndigheder underlagt den skærpede underretningspligt efter servicelovens § 153. Det betyder, at ansatte i kriminalforsorgen er forpligtede til straks at underrette kommunen, hvis de i forbindelse med arbejdet får kendskab til eller grund til at antage, at et barn kan have behov for særlig støtte. Det kan f.eks. være tilfældet, hvis omstændighederne omkring et barns ophold hos sin indsatte forælder giver anledning til bekymring for barnets trivsel.

Med ”særlig støtte” i servicelovens § 153, stk. 1, sigtes primært til støtte efter servicelovens kapitel 11 om særlig støtte til børn og unge. Der er således ikke som udgangspunkt underretningspligt i situationer, hvor barnets eller den unges vanskeligheder har en karakter, som reglerne om særlig støtte efter servicelovens kapitel 11 ikke tager sigte på at løse. Der vil dermed ikke være underretningspligt, hvis der alene nævnes forhold, der alene kan begrunde en særlig socialpædagogisk indsats efter folkeskolelovens regler. Det er således først, når barnet eller den unge antages at have behov for særlig støtte efter servicelovens regler, at underretningspligten indtræder, dvs. i de tilfælde hvor

normalsystemets redskaber ikke længere er tilstrækkelige. Vurderingen af dette afhænger af en individuel vurdering i det konkrete tilfælde.

Underretningspligten indtræder efter servicelovens § 153 uanset, hvad der er årsagen til, at barnet eller den unge kan have behov for særlig støtte. Der er ikke i den sociale lovgivning en opremsning af, hvad der konkret hører under underretningspligten. Vedrørende børn og unge bemærkes, at underretningspligten omfatter alle de tilfælde, hvor en offentlig ansat får kendskab til forhold, der kan give grund til at antage, at et barn eller en ung har behov for særlig støtte.

Underretningspligten er ikke betinget af, at der er tale om omsorgsvigt, fysisk eller psykisk overgreb eller lignende situationer. Det er tilstrækkeligt, at barnet eller den unge har vanskeligheder, som den pågældende fagperson ikke selv kan håndtere. I disse tilfælde skal de sociale myndigheder inddrages med det samme.

Den, der underretter, skal ikke foretage en vurdering af, om barnet eller den unge vil kunne opnå særlig støtte efter servicelovens kapitel 11. Denne vurdering foretages af kommunen. Dermed understreges det også, at det er kommunens ansvar at vurdere, hvorvidt det må antages, at et barn eller en ung skal have særlig støtte, således at der skal igangsættes en børnefaglig undersøgelse jf. servicelovens § 50.

Reglerne om den skærpede underretningspligt er uddybet i Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse af 2. juli 2021, der er sendt ud til medarbejderne og desuden ligger tilgængelig på kriminalforsorgens intranet. Skrivelsen udgør et centralt element i sikringen af, at alle relevante medarbejdere i kriminalforsorgen er opmærksomme på den skærpede underretningspligt.

3.3 Om støtte til børn i skolen

Folkeskolen skal tilgodese alle børns læring og udvikling.

Skolelederen skal sikre, at det undervisende personale, der er tilknyttet klassen, planlægger og tilrettelægger undervisningen, så alle elever udvikler sig fagligt og alsidigt, herunder socialt, og trives i skolens faglige og sociale fællesskaber.

Støtte til børn og unge i krise eller vanskelige situationer

Folkeskolelovgivningen indeholder ikke bestemmelser om støtte til elever, som er i krise som følge af alvorlig sygdom eller dødsfald i familien, eller som er i en svær eller vanskelig situation f.eks. som følge af, at en forælder er indsat. I praksis har mange skoler dog AKT-vejledere (adfærds-, kontakt- og trivselsvejledere) eller andre særlige vejledere, der kan støtte børn i sådanne situationer.

Der er også mulighed for, at skolen i samarbejde med socialforvaltningen kan tilbyde elever støtte efter serviceloven i tilknytning til barnets skolegang, f.eks. særlig støtte efter servicelovens § 11.

PPR kan også inddrages i arbejdet med at støtte elever i psykisk mistrivsel. I praksis varetager PPR i mange kommuner – ud over de lovpligtige opgaver – en bredere opgaveportefølje, og har kompetencer og erfaring med opgaver i snitfladen mellem undervisnings-, social- og sundhedsområdet for børn og unge i alderen 0 til ca. 18 år.

Med Aftale om satspuljen på sundhedsområdet for 2019-2022 blev der afsat i alt 122,7 mio. kr. med henblik på at udnytte PPR's potentiale til at observere og reagere på børn og unge med psykisk mistrivsel eller tegn herpå bedre ved at styrke PPR's mulighed for at tilbyde lettere behandling.

Efter et fagligt arbejde på tværs af sundheds-, social- og undervisningsområdet har kommunerne haft adgang til at søge om tilskud til at styrke deres indsats over for børn og unge i psykisk mistrivsel, i risiko for at udvikle en psykisk lidelse eller med begyndende symptomer på en psykisk lidelse. I alt 37 kommuner har modtaget tilskud fra projektet, der løber til og med 2022.

Mulighed for at få fri til at kunne besøge forældre, der afsoner fængselsstraf

Skolelederen kan give tilladelse til, at børn af indsatte kan få fri til at besøge forældre, som er indsatte. Det fremgår af bekendtgørelse om fravær fra skolen, at skolelederen i ganske særlige tilfælde kan tillade fravær i form af ekstraordinær frihed. Tilladelse til ekstraordinær frihed sker på grundlag af en konkret vurdering af den pågældende elevs behov for at holde fri sammenholdt med det afbræk i undervisningen, som fraværet vil indebære for eleven og for klassen.

Tilladelse til ekstraordinær frihed gives efter forudgående ansøgning eller i helt særlige tilfælde efter ansøgning indgivet i rimelig tid efter, at fraværet har fundet sted.

4. Gennemgang af forslag og anbefalinger

Arbejdsgruppen skal komme med anbefalinger til at forbedre vilkårene for børn af indsatte. I afsnit 4.1 gennemgås muligheder for at ændre de regler på kriminalforsorgens område, der er nævnt i folketingsbeslutningen på kriminalforsorgens område. I afsnit 4.2 gennemgås muligheden for videosamtaler. I afsnit 4.3 gennemgås muligheden for at flytte den indsatte til besøgsfaciliteter i andre fængsler, hvis afstanden til pårørende er stor. I afsnit 4.4 gennemgås mulige indsatser målrettet større børn. I afsnit 4.5 gennemgås anbefalinger, der kan hjælpe børn af indsatte med at tackle omverdenen, herunder skole og daginstitutioner. Overskifterne i afsnittene tager udgangspunkt i de fem forslag i folketingsbeslutningen. I afsnit 4.6 gennemgås anbefalinger om styrket fokus på underretningspligten i kriminalforsorgen.

4.1 Gennemgang af de specifikt nævnte regler på kriminalforsorgens område

I folketingsbeslutningen er der et konkret forslag om, at der skal ske en gennemgang af de gældende regler om børn og besøg på kriminalforsorgens område.

Direktoratet for Kriminalforsorgen har igangsat arbejdet med at afdække, om der er behov for at ændre i nogle af de under afsnit 3.1 gennemgåede regler og/eller praksis – med henblik på at tage yderligere højde for barnets tarv ved børn af indsatte.

Det er specifikt nævnt i folketingsbeslutningen, at der bør ses på reglerne om udgang til 18-års fødselsdag, mulighederne for at indsatte med børn kan få udgang i øget omfang (med henvisning til mulighederne i Norge) samt reglerne om besøg, således at indsatte kan få besøg af mere end to børn ad gangen.

Nedenfor er en kort gennemgang af det arbejde Direktoratet for Kriminalforsorgen har igangsat som en del af arbejdet i arbejdsgruppen vedrørende de specifikt nævnte regler, og hvad direktoratet vurderer, at der skal til for at ændre retstilstanden.

Som nævnt under afsnit 2.2 forholder direktoratet sig ikke til, hvorvidt det – ud fra et børnefagligt perspektiv – vil være bedst for barnet, at der generelt sikres mere kontakt mellem indsatte og deres børn. Ved udformningen af forslag til nye regler herom vil der, som i dag, være et krav om, at f.eks. øget udgang konkret skal vurderes at være til barnets bedste, med udgangspunkt i de sociale myndigheders vurdering heraf.

I den forbindelse skal det understreges, at der i de konkrete udgangssager også lægges vægt på bl.a. kriminalitetens art, straffens længde, misbrugsrisikoen, hensynet til retshåndhævelsen og recidivrisikoen. Hensynet til ofrene for kriminalitet vil også kunne indgå som et led i overvejelserne i den konkrete sag.

Tilladelse til at indsatte kan få besøg af mere end to børn ad gangen

Som det fremgår ovenfor under afsnit 3.1.2 i gennemgangen af de relevante regler på kriminalforsorgens område er indsatte ikke afskåret fra at få besøg af mere end to børn ad gangen, idet indsatte kan få besøg af op til fire børn ad gangen.

Det fremgår af en høring af kriminalforsorgsområderne, at denne mulighed anvendes i praksis medmindre det ikke er muligt på grund af de fysiske rammer, dvs. at besøgsrummene er for små i forhold til brandsikkerhed, eller at der er andre konkrete ordens- og sikkerhedsmæssige grunde der gør, at det vurderes uforsvarligt. I en tredjedel af landets arrester samt i et enkelt fængsel er besøgsrummene således for små til besøg af fire-fem personer ad gangen.

Det skal i den sammenhæng understreges, at der sjældent anmodes om besøg af op til fire mindreårige børn. I de få konkrete sager, hvor der måtte komme en sådan anmodning, og hvor besøgsrummene er for små hertil, er det angivet i høringssvarene, at man typisk vil forsøge at løse problemet på anden vis.

Med henblik på at reglerne bedre skal afspejle praksis, vil Direktoratet for Kriminalforsorgen foretage en tilretning af ”standarden for afvikling af pårørendebesøg”, således at det ikke længere fremgår heraf, at der kun ”undtagelsesvist” kan gives tilladelse til maksimalt fem besøgende pr. besøg, hvis den indsatte har mere end to mindreårige børn, der skal besøge den indsatte.

Det er Direktoratet for Kriminalforsorgens vurdering, at der ikke derudover er behov for en ændring af reglerne om antal besøgende. Det kan ikke anbefales at forhøje antallet af mindreårige børn, der kan gives tilladelse til besøg, eller helt fjerne begrænsningen, da reglerne, som nævnt ovenfor under afsnit 3.1.2, har baggrund i ordens- og sikkerhedsmæssige forhold, herunder risiko for undvigelse og indsmugling af ulovlige genstande, samt de fysiske rammer.

Udgang til 18 års fødselsdag

Som det fremgår ovenfor under afsnit 3.1.2 i gennemgangen af de relevante regler på kriminalforsorgens område, er der i dag ikke mulighed for at få udgang til en 18 års fødselsdag, men alene mulighed for udgang til eget barns fødselsdag til og med barnet er fyldt 15 år efter reglerne i udgangsvejledningen pkt. 62, jf. udgangsbekendtgørelsen § 31, stk. 2, nr. 1, ved domme på 30 dage eller derover.

En ændring af retstilstanden vil kræve en ændring af udgangsvejledningens pkt. 62.

Muligheden for udgang til eget barns fødselsdag til og med barnet er fyldt 15 år blev indført ved Direktoratet for Kriminalforsorgens skrivelse af 10. juli 2000, og efterfølgende indskrevet i udgangsvejledningen ved en ændring af denne i maj 2001. Dette skete som et led i en række initiativer for at mindske de utilsigtede virkninger, en afsoning har for familien, herunder navnlig for de

mindreårige børn, på baggrund af anbefalinger i rapporten ”Forældre i fængsel” fra 1999, der blev udarbejdet af Socialforskningsinstituttet.

Det fremgår af et praksisnotat fra 14. november 2000, at aldersgrænsen er fastsat til 15 år, fordi det vurderes, at børnefødselsdage ikke kommer på tale efter denne alder. Det har ikke derudover været muligt at afdække den nærmere begrundelse for fastsættelsen af aldersgrænsen til 15 år. Der er ikke umiddelbart noget der peger i retning af, at 18 års fødselsdage er fravalgt, som følge af f.eks. sikkerhedsmæssige eller andre lignende hensyn.

En høring af kriminalforsorgsområderne viser, at det er forskelligt præcis hvilken driftsmæssig betydning en udvidelse af muligheden for udgang til eget barns fødselsdag forventes at have. Dette skyldes primært, at der er forskel på, i hvilket omfang den nuværende mulighed for udgang til eget barns fødselsdag anvendes. Alle områder peger dog på, at det i et vist omfang vil medføre en øget belastning i forhold til bemandingssituationen, herunder til sagsbehandling og til ledsagede udgange.

Som opfølgning på arbejdsgruppens arbejde, kan arbejdsgruppen i tråd med beslutningsforslaget anbefale, at udgangsvejledningen ændres, således at det bliver muligt at få udgang til eget barns fødselsdag, til og med at barnet er fyldt 18 år.

Udgang i øget omfang, hvis de indsatte har børn (den norske model)

Det fremgår af folketingsbeslutningen, at det bør undersøges nærmere, om de danske regler om udgang kan tilpasses de norske regler, der giver indsatte med børn mulighed for ekstra udgange. Dette med henblik på at sikre, at børn kan bevare en god kontakt til en indsat forælder.

Sammenligning med de norske regler

Direktoratet for Kriminalforsorgen har sammenholdt de norske og danske regler om udgang af hensyn til de indsattes mindreårige børn.

Det kan konstateres, at mulighederne for udgang minder om hinanden, men at der er enkelte forskelle.

I Norge er der mulighed for at give tilladelse til op til 30 dages ekstra udgang om året til samvær med egne børn, hvis det kan dokumenteres, at hensynet til barnet taler derfor.

Denne mulighed er der ikke i Danmark i helt samme omfang. Som beskrevet ovenfor under afsnit 3.1.2 i gennemgangen af de relevante regler på kriminalforsorgens område, er der i Danmark imidlertid mulighed for weekendudgang hver anden uge i stedet for weekendudgang hver tredje uge, hvis det kan dokumenteres, at den indsattes barn har problemer, som vil kunne afhjælpes ved at den indsatte kommer hyppigere på weekendudgang. På denne vis vil den indsatte kunne opnå et antal ekstra udgangsdage om året i forhold til det normale. De danske regler, der kan give indsatte øget udgang af hensyn til indsattes børn, kræver således, at den indsattes børn har problemer, og er således umiddelbart mere restriktive end de norske.

I Norge er der desuden mulighed for korttidsudgang til særlige formål, når det anses nødvendigt eller formålstjenligt for den indsatte rehabilitering, som for eksempel besøg hos ekstern læge eller et offentligt kontor. Det er bl.a. en forudsætning, at formålet ikke kan varetages i forbindelse med en ordinær udgang.

Som beskrevet ovenfor under afsnit 3.1.2 er der i også Danmark mulighed for at få korttidsudgang til særlige formål, herunder af hensyn til de indsatte mindreårige børn. Det fremgår således af udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, nr. 2, at indsatte, der udstår fængselsstraf i 30 dage eller derover, kan få udgang med henblik på at varetage personlige interesser, når særlige omstændigheder taler derfor, herunder særligt belastende, akutte problemer i hjemmet (børnepasning, hjælp ved sygdom eller lignende).

Det er en forudsætning, at varetagelsen af interessen ikke med rimelighed kan ske i institutionen, udsættes til efter løsladelsen eller varetages af andre og i øvrigt er af afgørende betydning for den indsatte forhold. I Danmark er det således bl.a. en forudsætning for at få udgang efter udgangsbekendtgørelsens § 31, stk. 2, nr. 2, at formålet ikke kan varetages af andre, typisk den anden forælder.

I Norge er der mulighed for at bevilge udgang i tiden før den indsatte kan få tilladelse til ordinær udgang, hvis der foreligger særlige omstændigheder med hensyn til den indsatte nærmeste familie, såkaldt "Velferdspermisjon".

Hensynet til et barn, som den indsatte har omsorgen for, skal tillægges vægt særligt i akutte eller andre ekstraordinære situationer, hvor det er dokumenteret, at indsatte tilstedeværelse kan afhjælpe situationen. Det skal imidlertid altid vurderes om udvidet besøg og telefontid kan være tilstrækkeligt som alternativ til "velferdspermisjonen". Det er en forudsætning for "velferdspermisjonen", at udgang er sikkerhedsmæssig forsvarlig og ikke i strid med den almindelige retsfølelse.

I Danmark er der, som beskrevet ovenfor under afsnit 3.1.2, på samme måde som i Norge, mulighed for at give tilladelse til udgang til særlige formål, i tiden før den indsatte kan få tilladelse til ordinær udgang, bl.a. for at afhjælpe akutte problemer i hjemmet, tilsvarende som beskrevet ovenfor.

Herudover er der, ligeledes som beskrevet ovenfor under afsnit 3.1.2, mulighed for at indsatte kan få udgang til familien på et tidligere tidspunkt end normalt, hvis der foreligger særlige omstændigheder. Herunder f.eks. på grund af hensyn til børn. Det er en forudsætning, at udgang på dette tidligere tidspunkt findes ubetænkeligt.

Ændring af regler

Direktoratet for Kriminalforsorgen vil som følge af opdraget i folketingsbeslutningen foretage en grundig afdækning af, om og i givet fald hvordan der kan ændres i de nuværende regler, hvis det

politisk besluttet at tilnærme de danske regler til de norske regler om udgang for indsatte med børn, og herved øge de indsattes muligheder for at få udgang til at besøge deres børn/få en bedre kontakt med deres børn.

Direktoratet vil blandt andet se på, om der kan ske en ændring af kriterierne for den nuværende adgang til weekendudgang hver 14. dag for indsatte med børn, jf. udgangsbekendtgørelsen § 41, stk. 1, jf. § 35, stk. 1. Reglerne herom er beskrevet nærmere ovenfor i dette afsnit samt under afsnit 3.1.2.

Direktoratet har foretaget en høring af kriminalforsorgsområderne i forhold til anvendelsen af den nuværende adgang til weekendudgang hver 14. dag, jf. udgangsbekendtgørelsen § 41, stk. 1, jf. § 35, stk. 1, og det kan på den baggrund konkluderes, at muligheden anvendes i et vist omfang.

Afslag på weekendudgang hver 14. dag kan påklages til Direktoratet for Kriminalforsorgen. Direktoratet har oplyst, at direktoratet ikke modtager nogen klagesager af denne art.

Afdækningen af hvorvidt og hvordan reglerne nærmere bør tilnærmes de norske regler om udgang, kan ske samtidig med en større og mere generel afdækning af kriminalforsorgens forpligtelser på børneområdet, herunder i forbindelse med udvikling af en samlet håndbog på børneområdet, som nærmere beskrevet i afsnittet umiddelbart nedenfor. Hvis det politisk besluttet, at de danske regler skal tilnærmes de norske, kan afdækningen forventes at være foretaget senest ved udgangen af 2022.

Andre initiativer

Som opfølgning på arbejdsgruppens arbejde anbefales det, at kriminalforsorgen som supplement til allerede eksisterende redskaber på feltet udvikler en samlet håndbog om børneområdet målrettet kriminalforsorgens personale. Håndbogen skal tjene som et samlet overblik over forpligtelser og muligheder på området og skal dække både indsatser, rammer og regelgrundlag. Håndbogen kan understøtte en god og varig kontakt mellem indsatte og deres børn og forventes færdiggjort senest i 2022, hvis det politisk besluttet at udvikle en sådan håndbog.

En stor del af kriminalforsorgens forpligtelser i forhold til børn af indsatte er som nævnt centreret om besøg og besøgsforhold. Arbejdsgruppen anbefaler derfor, at kriminalforsorgen i forbindelse med udarbejdelse af håndbogen foretager en nærmere afdækning af besøgsområdet med henblik på at skabe overblik over relevante tiltag på området. Dette gælder forhold som regler, fysiske rammer, besøgsbestilling såvel som information til både børn og andre pårørende.

Kriminalforsorgen kan til brug for arbejdet hente inspiration hos de øvrige nordiske lande. Det bemærkes, at udviklingen af en sådan håndbog forudsætter særskilt finansiering.

Kriminalforsorgen vil desuden som opfølgning på arbejdsgruppens arbejde i løbet af 2022 undersøge behovet for at udarbejde samlet informationsmateriale til de indsatte om de særlige muligheder for

f.eks. udgang og besøg, som findes for indsatte med børn, således at indsatte med børn har al den relevante viden om mulighederne for udgange og besøg.

4.2 Ret til videosamtaler via f.eks. Skype og FaceTime

Børn og unge med en forælder, som er indsat, giver udtryk for, at rammerne for besøg i høj grad tager hensyn til den voksne – dvs. den indsatte. Børn skal i nogle tilfælde rejse langt for at besøge den indsatte forælder, og det opleves for mange som kejtet og ubehageligt at skulle gennemføre et to-timers besøg henover et bord, hvor man skal opretholde en samtale med sin far eller mor på voksenfacon.

Med de digitale muligheder, der er i kriminalforsorgen i dag, er det ikke muligt for de indsatte at bruge videokommunikation eller sociale medier til at opretholde kontakt med familie og børn. Der er en række sikkerheds- og ressourcemæssige problemstillinger forbundet med indsattes anvendelse af platforme som FaceTime, Skype, mv. herunder i forhold til mulighed for utilsigtet adgang/hacking fra udefrakommende, samt de personalemæssige ressourcer, som en sådan ordning vil medføre i forbindelse med eventuel overvågning af samtaler, opsætning af udstyr osv.

Risikoen for, at der vil ske misbrug, vurderer kriminalforsorgen med de nuværende digitale værktøjer er for stor, fordi kriminalforsorgen ikke har midler til at kontrollere ”trafikken” ind og ud af de digitale medier, ligesom kriminalforsorgens it-infrastruktur ikke som udgangspunkt er dimensioneret til at kunne håndtere datatrafik i de mængder, videokommunikation i større skala kræver.

Eksisterende muligheder for kontakt

Indsatte i lukkede fængsler har mulighed for at kommunikere pr. brev, mulighed for adgang til telefoni med op til ti forud godkendte telefonnumre samt mulighed for besøg og udgang. I de åbne fængsler har de indsatte adgang til telefoni på cellen med fastmonterede telefoner, der ud over at kunne håndtere opkald også kan modtage og sende SMS'er, og der er mulighed for at tilgå et begrænset antal udvalgte hjemmesider på et sikret it-netværk i såkaldte ”selvbetjeningscafeer” i skole- eller biblioteksregi. Der er dog ikke i dag mulighed for videokommunikation i selvbetjeningscafeerne. I arresterne er adgangen til kommunikation med omverden meget begrænset.

Gevinster og udfordringer ved videokommunikation

Mens der ikke er tvivl om, at de fysiske besøg er vigtige, hersker der heller ingen tvivl om, at lange transporttider kan slide på både børn og andre pårørende i en ofte allerede sårbar situation. Det gælder ikke mindst, når der er tale om en længerevarende indsættelse.

Særligt for familier, hvor det kan være svært at finde tid til besøg i hverdagen, vil muligheden for at supplere besøgene med videokommunikation være kærkommen. Det er således forventningen, at videokommunikation vil kunne bidrage til både en mere kontinuerlig kontakt og til en kontakt, som kan føles mere nærværende i kraft af billedformatet, der skaber rum for flere nuancer i form af gestik og ansigtsmimik, end telefoni gør.

For mange børn må formatet desuden formodes at passe godt ind i et børneliv, da det kan give mulighed for kontakt med kortere intervaller og via en kommunikationsform, som både børn og unge allerede er fortrolige med.

Mens gevinsterne umiddelbart er åbenlyse, er der imidlertid også potentielle udfordringer forbundet med formatet. Eksempelvis kan det være en udfordring i tilstrækkelig grad at sikre, at der ikke foregår noget i lokalet, hvor samtalen finder sted, som barnet ikke bør overvære eller være del af. Det kan i det hele taget ikke altid forudsættes, at øget mulighed for kontakt nødvendigvis altid vil være til barnets bedste.

Praksis under COVID-19-nedlukningen

Der har i forbindelse med COVID-19-nedlukningen været etableret en ekstraordinær udvidet mulighed for, at indsatte i arrester og lukkede fængsler har kunnet telefonere med nære pårørende, da de indsatte har været afskåret fra udgang og besøg jf. afsnit 1.1. I åbent regi har der, ud over den normale adgang til telefon, også været mulighed for at anvende egne mobiltelefoner med internetadgang til at foretage videoopkald til nære pårørende. Videoopkald til indsatte mindreamige børn har i den forbindelse været prioriteret. Brugen af private mobiltelefoner har fundet sted i aflåste besøgsrum uden personale, under hensyn til en række sikkerhedsmæssige forhold, og har udelukkende kunnet lade sig gøre på grund af de særlige forhold under nedlukningen, hvor besøgsrummene ikke har været anvendt til fysiske besøg. I forbindelse med genåbningen anvendes besøgsrummene atter til fysiske besøg, som prioriteres højt.

I forbindelse med dette særlige tiltag, der blev benyttet under COVID-19 nedlukningen har kriminalforsorgen indhentet erfaringer fra de åbne fængsler. De indsamlede erfaringer er i overvejende grad positive og tiltaget har betydet, at det har været lettere for de indsatte at bevare kontakten til deres børn og pårørende under de særlige omstændigheder nedlukningen for udgang og besøg medførte. Det gælder ikke mindst i situationer, hvor indsatte har været fængslet langt væk fra familien, og nærhedsprincippet dermed har været udfordret.

Kriminalforsorgen tager derfor erfaringerne fra det ekstraordinære tiltag under nedlukningen med øget brug af videokommunikation til efterretning, da der i dag er et uudnyttet potentiale i kriminalforsorgen for dette. Kriminalforsorgen vurderer dog, at der er behov for yderligere afdækning

af mulighederne, herunder de sikkerhedsmæssige aspekter, før muligheden for videotelefoni kan udbredes eller permanentgøres i kriminalforsorgens åbne fængsler.

Kriminalforsorgen forholder sig ikke til, hvorvidt det – ud fra et børnefagligt perspektiv – vil være bedst for barnet, at der generelt sikres mere kontakt mellem indsatte og deres børn. Ved eventuel udvidede muligheder for videotelefoni i åbne fængsler vil der skulle tages stilling til, i hvilket omfang de sociale myndigheder skal inddrages i de enkelte sager med en konkret vurdering af, hvorvidt øget kontakt er til barnets bedste. Eksempelsvis indhentes der i dag, udtalelser fra de sociale myndigheder i forbindelse med børns besøg hos indsatte, der er dømt for en række grove forbrydelser, eller i situationer hvor besøgende børn overnatter i en besøgslejlighed.

Arbejdsgruppen anbefaler på den baggrund, herunder i lyset af erfaringerne indsamlet under COVID-19 nedlukningen, at muligheden for øget brug af videokommunikation i kriminalforsorgens åbne fængsler afdækkes grundigt af Direktoratet for Kriminalforsorgen, herunder ift. de tekniske, sikkerheds- og ressourcemæssige konsekvenser samt ud fra et børnefagligt perspektiv.

4.3 Flyt forælderen – ikke barnet

Når en indsat placeres til afsoning i en af kriminalforsorgens institutioner, er det så vidt muligt målet at følge et grundlæggende *nærhedsprincip*. Det vil sige, at den dømte om muligt skal placeres i nærheden af sit hjemsted. Der skal i den forbindelse tages hensyn til den dømtes egne ønsker, herunder familiemæssige forhold, så det i videst muligt omfang sikres, at kontakten med indsattes nærmiljø kan bevares. Der er imidlertid en række forhold, der kan udfordre håndhævelsen af nærhedsprincippet. Det gælder faktorer som indsattes alder, køn, fysiske og psykiske helbred, ligesom eksempelvis behandlingsbehov, bandetilhørsforhold, kapacitetshensyn, behov for særlige indsatser eller en verserende sag under varetægtsfængsling kan spille afgørende roller, når beslutningen om placering af den indsatte skal træffes.

Af logistiske såvel som ressourcemæssige grunde vurderes det ikke umiddelbart muligt at gennemføre forslaget om at flytte forælderen og ikke barnet i forbindelse med afvikling af besøg.

Kompenserende tiltag

Kriminalforsorgen har som beskrevet forskellige ordninger, der understøtter de indsattes muligheder for at opretholde og styrke kontakten med deres børn. Disse ordninger får særlig betydning i situationer, hvor nærhedsprincippet er udfordret.

Besøgsfaciliteter indrettet til børn

Et af kriminalforsorgens ansvarsområder i forlængelse heraf er at sikre, at de fysiske besøgsrammer er relevant og børnevenligt indrettet. Der er variation i, hvordan de enkelte fængsler og arrester er indrettet i forhold til besøgsfaciliteter, som blandt andet er betinget af de bygningsmæssige forhold. I 6 ud af de 10 lukkede fængsler er der etableret besøgslejligheder, som er beregnet til længere besøg, og hvor det er muligt for de besøgende at overnatte sammen med den indsatte. I de fleste fængsler er der desuden etableret familierum samt udendørsfaciliteter særligt indrettet til børn. Familierummene er karakteriseret ved, at det er et besøgsrum, der er særligt indrettet til besøg af børn. Disse besøgsrum har som udgangspunkt forskelligt legetøj og spil, der er adgang til udendørsfaciliteter, og som oftest er familierummet større end de almindelige besøgsrum. Derudover er der i familierummene nogle steder adgang til køkkenfaciliteter, hvor den indsatte kan lave mad med sine besøgende.

På dette område er der identificeret et behov for forskellige løft, og det anbefales med udgangspunkt i arbejdsgruppens arbejde, at der etableres besøgsfaciliteter indrettet til børn i Søbysøgaard Fængsel og Renbæk Fængsel, hvor de ikke findes i dag, ligesom det vil være relevant at etablere udendørsfaciliteter til børn i alle seks lukkede fængsler. Midler til etablering af nye børnevenlige besøgs- og udendørsfaciliteter vil skulle findes uden for kriminalforsorgens eksisterende ramme.

Transportstøtteordningen

Der har i transportstøtteordningens første leveår været udfordringer med brug af midlerne. I de senere år er alle midler imidlertid anvendt til formålet, og det er kriminalforsorgens vurdering, at ordningen i dag grundlæggende fungerer efter hensigten. Med ibrugtagningen af det ombyggede Jyderup Fængsel, der fremover skal huse kvindelige indsatte, kan det muligvis blive relevant at tilføre ordningen yderligere midler, da nærhedsprincippet her i sagens natur nedprioriteres, og børn af kvindelige indsatte derfor vil skulle rejse længere for at besøge deres indsatte forældre.

Børneansvarligordningen

Børneansvarligordningen er ikke på samme måde som transportstøtteordningen direkte kompenserende i situationer, hvor nærhedsprincippet har måtte vige for andre hensyn. Ordningen rummer dog på indirekte vis elementer af kompenserende karakter i forhold til dels kontakten mellem forældre og barn, dels barnets oplevelse af besøg hos forælderen. Det er eksempelvis en del af de børneansvarliges opgave at tilbyde de indsatte at lave et fotohæfte til barnet med billeder fra den institution, hvor forælderen opholder sig. Fotohæftet kan hjælpe barnet med at erstatte mindre rare forestillinger om hvad det vil sige at være indsat med billeder af de faktiske forhold og derigennem bidrage til at skabe klarhed og tryghed. Hæftet er også et godt springbræt til samtaler og bearbejdning af følelser og kan bruges sammen med den tilbageværende forældre, og hvis anledningen opstår

sammen med eksempelvis venner, pædagoger og bedsteforældre. De børneansvarlige er ligeledes medansvarlige for at sikre, at modtagelses- og besøgsrum er børnevenligt indrettet.

4.4 Indsatser ift. de store børn

At have en indsat forælder som stort barn og ung kan på mange måder være særligt belastende. Bevidstheden om de potentielle konsekvenser af familiens samlede situation, herunder risikoen for stigmatisering, må f.eks. i højere grad formodes at være til stede hos de ældre børn og unge end hos de yngre.

Der er generelt mange udfordringer forbundet med at skabe børnevenlige rammer for samvær i en sammenhæng som kriminalforsorgens. Bygningsmassen er ikke alle steder lige velegnet til formålet, og de fysiske rammer, såvel som de praktiske procedurer, der omgiver et besøg, herunder ift. de genstande, der kan medbringes under et besøg, er i høj grad præget af sikkerhedsmæssige hensyn og foranstaltninger. Udfordringerne bliver ikke mindre, når det gælder gruppen af store børn.

Hvor der for de mindre børn ofte kan skabes acceptable rammer for både stille og mere fysisk præget leg, giver den type samvær sjældent mening for de store børn. Alderen er ikke længere til leg, og de færreste familier er hverken vant til eller har god erfaring med at bruge en time eller to på samtale rundt om et bord. Aktivitet og fællesskab centreret omkring elektroniske spil eller internetadgang er af sikkerhedsmæssige hensyn ikke en mulighed og kan altså ikke benyttes som en ellers vanlig katalysator for adspredelse i situationer, hvor en forælder eller familie med store børn eller unge er på besøg.

Kriminalforsorgen kan nogle steder og i en vis udstrækning byde på muligheder for udendørs aktivitet, ligesom spil af forskellige slags også mange steder er en mulighed.

Høring af de store børn og unge

Som en del af arbejdsgruppens arbejde afholdt kriminalforsorgen den 2. september 2021 i samarbejde med pårørende foreningen SAVN et møde med en gruppe af børn og unge med indsatte forældre. Målet med mødet var at inddrage børnene og de unges stemmer, tanker og idéer i udviklingen af rammer for og muligheder under besøg i kriminalforsorgens institutioner for herigennem at sikre, at fremtidige tiltag giver mest muligt mening for aldersgruppen. Først og fremmest har det stor betydning for børnene og de unge at bevare en god kontakt til forældre under indsættelsen. Mødet med de unge bekræfter billedet af, at det er en uhyre vanskelig situation at befinde sig i som barn og ung af en indsat – både ift. den indsatte, men også ift. omverdenen udenfor, venner, skole og øvrig familie, hvor forholdet til den indsatte forælder måske er præget af konflikt.

Helt konkret peger de unge på, at det er meget vigtigt for dem, at det personale, de møder i kriminalforsorgens institutioner, er venlige og imødekommende og udviser forståelse for deres situation – det er også det generelle positive indtryk, de unge har efter deres møder med kriminalforsorgen. Derudover betyder de fysiske rammer for besøgene også meget – besøgsrummene skal gerne fremstå indbydende og imødekommende. De unge peger også på, at muligheden for at kunne foretage sig noget sammen under besøget er helt afgørende for et vellykket besøg. Det kan være muligheden for at gå udenfor, spille et spil, lave mad eller se TV. Også muligheden for længerevarende besøg i en besøgslejlighed blev fremhævet som et ønske.

Generelt giver de unge udtryk for, at det er vanskeligt, at alle forhold vedr. deres situation er indrettet på deres forældres, kriminalforsorgens eller deres øvrige pårørendes præmisser. Således er de også optaget af bedre muligheder for at kunne ringe retur til en forælder, som måske har ringet forgæves til dem, at kunne tilrettelægge besøgstider bedre, så det passer til deres dagligdag med skole, kammerater, fritidsinteresser osv., og endelig muligheden for at kunne besøge en forælder uden ledsager uanset alder for ikke at skulle opleve en følelse af at belaste andre pårørende.

Kriminalforsorgens indsats

Kriminalforsorgen har gode muligheder for at følge op på nogle af de unges ønsker og efterspørgsler. Således vil der fortsat være fokus på, at kriminalforsorgens personale forstår vigtigheden af en god modtagelse af særligt børn og unge i besøgssituationer. Den opgave løftes i dagligdagen ude på matriklerne af de børneansvarlige. I den forbindelse giver de unge udtryk for, at de ikke kender til de børneansvarlige eller til pårørendeordningen – også her er der mulighed for, at kriminalforsorgen kan følge op med en styrket informationsindsats. Vedr. de fysiske rammer henvises der dels til anbefalingen under punkt 4.3, og kriminalforsorgen vil desuden undersøge, om det kan lade sig gøre at øge mulighederne for fælles aktiviteter under besøg.

Kriminalforsorgen har en klar ambition om fortsat at gøre mulighederne for besøg og kontakt mellem børn og indsatte forældre så lettilgængelig og fleksibel som overhovedet mulig, og kontakten til børn og unge af indsatte vil kriminalforsorgen opretholde via pårørendeforeningen SAVN. Derudover er en af de primære indsatser fortsat at tilbyde de indsatte rådgivning om at kunne løfte rollen som forældre via forældregrupper og rådgivning for på den måde at understøtte børn og unge.

Uanset hvordan kriminalforsorgen indretter sig ift. at imødekomme de unges ønsker, vil det dog ikke ændre på, at de er i en meget udsat position generelt, og at kriminalforsorgen i den samlede opgaveløsning er bundet af mange og forskelligrettede hensyn – herunder ift. sikkerhed, der ligesom spørgsmål om kapacitet og belæg, vejer tungt. Derfor vil det også være særdeles vanskeligt f.eks. at gennemføre, at børn under 15 år kan besøge en forælder uden en voksen ledsager, og det vil ikke altid være muligt at gennemføre et besøg med spil, TV eller andet i lokalet.

4.5 Hjælp til at tackle kammeraterne

I afsnittet gennemgås anbefalinger, der kan hjælpe børn af indsatte med at tackle omverdenen, herunder skole og daginstitutioner.

Vejledningsmateriale til pædagoger og lærere

Børn af indsatte forældre er i en særlig udsat position, der både kan have betydning for deres personlige, sociale og faglige trivsel. I dagtilbud- og grundskolesammenhæng kan der blandt andet være risiko for, at barnet oplever stigmatisering, og barnet kan trække sig fra eller blive udstødt fra de sociale fællesskaber. Herudover kan barnet have vanskeligt ved at koncentrere sig og følge med i undervisningen i skolen. Under arbejdet i arbejdsgruppen, er det tydeligt, at såvel pædagoger som lærere efterspørger viden om og vejledning i, hvordan børn af indsatte bedst hjælpes i situationen.

Mange børn af indsatte oplever, at det er vanskeligt at fortælle, at de har en indsat forælder, idet de er bange for omgivelsernes reaktion herpå. Der er behov for, at børnene får hjælp til at håndtere dette i de sammenhænge, de indgår i. Det er derfor væsentligt, at de professionelle voksne, der er omkring barnet i dagtilbud og grundskole, har blik for, hvilke problemstillinger barnet kan stå i, når en forælder bliver indsat, så de bedst muligt kan støtte op om det konkrete barn i situationen.

Til at tackle børn af indsattes omverden foreslår arbejdsgruppen, at der udarbejdes en vejledning til dagtilbud og grundskoler målrettet pædagoger og lærere. Vejledningen kan bl.a. give indsigt i de kendte problemstillinger, som børn af indsatte kan opleve ift. deres personlige, sociale og faglige trivsel på de forskellige tidspunkter i børnenes liv. Vejledningen kan derudover komme med råd og vejledning til, hvordan man som pædagog og lærer kan gå i dialog med barnet og hjemmet om situationen, og hvordan barnet bedst støttes i dagtilbud og grundskolesammenhæng. Herunder kan der vejledes om overlevering af viden om barnets og forældrenes forhold i dagtilbud og skole. Endelig kan vejledningen pege på, hvor der kan hentes mere information og hjælp, via kommunen eller tilbud i regi af civilsamfundsorganisationer, der har børn af indsatte og deres familier som målgruppe.

Vejledningen foreslås udarbejdet af Styrelsen for Undervisning og Kvalitet med inddragelse af Direktoratet for Kriminalforsorgen, Socialstyrelsen og organisationer som f.eks. SAVN og Røde Kors, der har erfaringer med børn og familier, hvor en forælder er indsat. Arbejdsgruppen foreslår desuden, at der foretages fokusgruppeinterviews med pædagoger og lærere om deres erfaringer, og om hvilken form for vejledning, der er behov for. Det bemærkes, at en sådan vejledning forudsætter særskilt finansiering.

Kriminalforsorgens indsats

Kriminalforsorgen vil ligeledes kunne bidrage til opgaven med hjælp til at håndtere kammeraterne. Det kan ske gennem information og generel understøttelse af forskellige eksterne samarbejdspartnere.

Kriminalforsorgen kan ligeledes bistå med forskellige former for information om de faktiske forhold ved en indsættelse i kriminalforsorgen. Det kan ske via informationsmateriale, dels til børn og pårørende selv, dels ved at bidrage til en vejledning målrettet skoler og daginstitutioner. Arbejdsgruppen anbefaler desuden, at kriminalforsorgen iværksætter informationsdage for fagpersonale og klassekammerater og her fortæller om, hvad det vil sige at være varetægtsfængslet eller indsat til afsoning, og – over for fagpersonale – informere om, hvordan det påvirker det berørte barn. Det bemærkes, at en særlig indsats på dette felt kræver særskilt finansiering

Endelig kan kriminalforsorgen som et supplement til ovenstående henvise til *pårørendelinjen*, som også i denne sammenhæng vil kunne hjælpe med lettilgængelig information i takt med, at der måtte opstå spørgsmål undervejs i en indsættelse. Via pårørendelinjen er det ligeledes muligt at få hjælp til spørgsmål om alt lige fra praktiske forhold som størrelsen på en celle og mulighed for at medbringe hjemmelavet mad til et besøg til mere overordnede spørgsmål om afsoning og muligheder for kontakt.

4.6 Styrket fokus på underretningspligten

Som det fremgår af afsnit 3.2 har ansatte i kriminalforsorgen en skærpet underretningspligt, hvor ansatte i kriminalforsorgen er forpligtede til straks at underrette kommunen, hvis de i forbindelse med arbejdet får kendskab til eller grund til at antage, at et barn kan have behov for særlig støtte.

Kriminalforsorgen arbejder aktuelt med dette indsatsområde internt, og det er arbejdsgruppens vurdering, at der med fordel kan igangsættes et projekt, der skal sætte fokus på den underretningspligt, som træder i kraft ved bekymring for børn og unge. Det er afgørende, at fagpersoner, herunder også kriminalforsorgens personale, har den fornødne viden om underretningsregler og deres forpligtelse, til at underrette kommunen i de tilfælde, hvor et barn har brug for hjælp eller særlig støtte efter serviceloven.

Arbejdsgruppen anbefaler, at der udarbejdes oplysningsmateriale om underretningsreglerne målrettet kriminalforsorgens personale, således at de er informeret om deres særlige ansvar og skærpede underretningspligt, og så de har den fornødne viden om, hvornår de skal reagere og underrette kommunen. Det bemærkes, at en sådan oplysningskampagne forudsætter særskilt finansiering.

Et andet initiativ, der kan øge opmærksomheden på den skærpede underretningspligt hos kriminalforsorgens personale, er udarbejdelse af et særskilt undervisningsforløb. Et undervisningsforløb kan dels informere personalet om deres særlige ansvar og skærpede

underretningspligt, dels give dem de nødvendige kompetencer til at opdage de tegn og signaler, som de skal være opmærksomme på hos børn og de indsatte, samt give dem øget kendskab til de nuværende muligheder for udveksling af oplysninger mellem kriminalforsorgen og øvrige myndigheder. Det bemærkes, at et sådant undervisningsforløb forudsætter særskilt finansiering.